

Josep Maria de Sagarra, corresponsal a Berlín

Per Narcís Garolera (Universitat Pompeu Fabra)

Citació recomanada: Garolera, Narcís (2010). "Josep Maria de Sagarra, corresponsal a Berlín ". Obra Periodística, 1.

<http://upf.edu/obraperiodistica/anuari/josepmariadesagarra.html>

Resum:

El març de 1920, Josep Maria de Sagarra se'n va a Berlín a fer de corresponsal del diari madrileny *El Sol*, a proposta del seu director, José Ortega y Gasset. Al llarg de tot un any (fins al gener de 1921), amb algun interval, enviarà una crònica setmanal a aquest periòdic, que la hi publicarà a la primera pàgina. Sota l'epígraf "Cròniques de Alemanya", publica uns articles vius, frescos i atents a la dura realitat de l'Alemanya vençuda a la Gran Guerra.

Paraules clau: Josep Maria de Sagarra, *El Sol*, Berlín, Gran Guerra

Autor

D'ascendència aristocràtica, cursa estudis de dret a la Universitat de Barcelona. Ingressa a l'Instituto Diplomático de Madrid, que abandona per dedicar-se a la literatura. El 1918 estrena la seva primera obra teatral i publica la seva primera novel·la. El 1920 és a Berlín com a corresponsal del diari madrileny *El Sol*. Col·labora a "La Publicitat" i "Mirador" amb articles que aplegarà, parcialment, a *Cafè, copa i puro* (1929) i *L'aperitiu* (1947). Fins a la Guerra Civil la seva producció és molt extensa, tant en poesia com en prosa i en teatre. El 1936 se'n va a França, es casa i emprèn un viatge pels Mars del Sud, fruit del qual són els llibres *Entre l'equador i els tròpics* i *La ruta blava*. Tornat a Barcelona, publica la traducció de la *Divina Comèdia* i emprèn la de l'obra sencera de Shakespeare. Reprèn el contacte amb el públic i estrena diverses obres, que no tenen gaire ressò. Torna als seus models i estrena amb èxit *L'hereu i la forastera* i *La ferida lluminosa*. Reprèn el periodisme -en castellà- a *Destino* i *La Vanguardia*. El 1954 publica un volum de *Memòries*, que el consolida com a gran prosista, i és elegit president de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans.

Tema i articles

El març de 1920, Josep Maria de Sagarra se'n va a Berlín a fer de corresponsal del diari madrileny *El Sol*, a proposta del seu director, José Ortega y Gasset. Al llarg de tot un any (fins al gener de 1921), amb algun interval, enviarà una crònica setmanal a aquest

periòdic, que la hi publicarà a la primera pàgina. Sota l'epígraf "Crónicas de Alemania", publica uns articles vius, frescos i atents a la dura realitat de l'Alemanya vençuda a la Gran Guerra. Sagarra combina un cert costumisme amb una crítica amable de la vida, sense ocultar mai el rerefons polític de l'actualitat. L'Alemanya derrotada ofereix un aspecte més aviat desolador. Amb el seu amic Joan Crexells, corresponsal de *La Publicitat*, Sagarra recorre el país i el descriu sense edulcoracions.

Si en l'aspecte polític es mostra bel·ligerant davant el "terrorisme moscovita" (descriu un míting del bolxevic Zinoviev amb un gran sentit de la ironia i del distanciament), en l'aspecte social intueix un futur no gaire afalagador per als milers de treballadors de les grans indústries capitalistes. "És el moment -escriu- de la plutocràcia més descarada i ferotge". I els jueus -rics- de Berlín són també objecte de les seves crítiques.

El diari El Sol

Fundat l'any 1917 per Nicolás M. Urgoiti, sota la inspiració de José Ortega y Gasset, el periòdic madrileny *El Sol* -"diario independiente"- es proposà renovar la premsa espanyola i influir en la vida política del país. Va comptar des del primer moment amb la col·laboració habitual de periodistes de la talla de Corpus Barga, Julio Camba, Mariano de Cavia, Salvador de Madariaga, Ramiro de Maeztu, Luis Araquistain, Julio Alvarez del Vayo i Ramón Gómez de la Serna. Hi col·laboraren, també, periodistes catalans com Josep Carner, Josep Pla, Josep Maria de Sagarra, Agustí Calvet -*Gaziel*-, Carles Soldevila i Antoni Rovira i Virgili.

Antologia

He seleccionat deu articles dels quaranta que va publicar Sagarra al diari *El Sol*. Crec que la tria il·lustra molt bé la visió de l'Alemanya de postguerra que l'autor prova de reflectir. Una primera crònica descriu les primeres impressions del corresponsal -un noi de vint-i-sis anys- a la ciutat de Colònia, ocupada pels soldats anglesos. "Una visita a Dresden" descriu magistralment aquesta ciutat, com també ho fa en la crònica titulada "Alt-Heidelberg". A "Los nietos de Jakob y Labán" Sagarra exposa els seus punts de vista sobre els jueus de Berlín, amb observacions premonitòries de la *shoah*. "Hugo Stinnes, o el capitalismo en marcha" és la descripció d'un empresari rampant, que, en un règim polític socialista, triomfa descaradament. "Los nuevos ministros", "Una asamblea spartakista" i, sobretot, l'extensa crònica "Zinoviev en el congreso de Halle" són tres articles de clar contingut polític, molt reveladors del moment que viu l'Alemanya vençuda. El darrer és la crònica -la més extensa de totes les col·laboracions de Sagarra al diari madrileny- d'una assemblea celebrada durant un congrés socialista a la ciutat de Halle, on la figura del bolxevic Zinoviev pren un relleu irònic i caricaturesc. Finalment, dos articles dedicats a aspectes artístics -"Pintores holandeses" i "Kinología transcendental y cómica"- revelen el sentit crític de Sagarra respecte a l'expressionisme i a altres formes de l'art alemany de la postguerra.

Artículos de Josep Maria de Segarra

["Camino de Berlín. En Colonia \(I\). Sensaciones paralelas"](#) (11-IV-1920)

["Una visita a Dresden"](#) (21-V-1920)

["Los nietos de Jakob y de Labán"](#) (29-V-1920)

["Hugo Stinnes, o el capitalismo en marcha"](#) (11-VI-1920)

["Los nuevos ministros"](#) (17-VII-1920)

["Una asamblea spartakista"](#) (23-VII-1920)

["Alt-Heidelberg"](#) (13-X-1920)

["Zinoviev en el congreso de Halle"](#) (25-XI-1920)

["Pintores holandeses"](#) (22-XII-1920)

["Kinología trascendental y cómica"](#) (23-XII-1920)